

Zadnje številke dveh primorskih revij

V lanskem letu so se na primorskih tleh rodile kar tri literarne in splošno kulturne ter družbene revije: ZALIV v Trstu, GORIŠKA SREČANJA v Novi Gorici in KAPLJE v Idriji. (Tržaška revija MCST je začela izhajati že leta 1964). To priča, da so prišli boljši časi za tovrstno kulturno dejavnost; natal je humus, ki omogoča rast z ljubeznijo in zanosom vsajenih mladik.

V Kapljah smo o Zalivu in Srečanjih že pisali, a redno poročanje o posameznih številkah je možno le v dnevnem časopisju, ne pa v reviji, ki je tudi sama večkrat prisiljena iziti z zamudo. Zaradi tega bomo v prihodnje podajali le pregled za cele letnike ali pa se bomo ustavljali samo ob aktualnejših temah in prispevkih.

Goriška srečanja

Sedma številka Goriških srečanj spričuje delavnost mladih in starejših kulturnih kadrov na Goriškem, ki jih je uredništvo znalo pridobiti za skupno delo. Kot smo že nekoč zapisali, se Srečanja držijo načela, da objavljajo članke in razprave, ki so živo aktualni v sedanjem času in take, ki z današnjih zornih kotov odkrivajo našo goriško in primorsko preteklost. Ta dvojnost je upoštevana v pametnem sorazmerju.

Najprej Branko Marušič povezuje dva jubileja, ko v uvodnem članku govori o 100-letnici narodnega preporoda na Primorskem in o dvajsetletnici Nove Gorice. Pisec je dober razčlenjevalec zgodovinskih pojavov, ki jih potem logično poveže v tek časa; tako pravi: "Vsaka primerjava jubilejnih obležit pa bi bila prisiljena in nepravilna, če bi obravnavala samo enkratnost dogajanja, kajti vse, kar se v zgodovini zgodi, je po njeni zakonitosti tesno povezano s preteklostjo in prihodnostjo." Ko kritično preceni razvoj in dogodke izpred sto let, tako ugotavlja vrednost tega spoznanja: "Toda pri tem nam v nekem smislu avantgardistična primorska in goriška preteklost, ki nista provincialno ozki, ne moreta biti smisel naših pobud in vodilo, marveč dopolnilni opomin zgodovine, vzpodbuda, ki bogati in utrjuje naš obstoj in poraja nova hotenja." Uredništvo se je s sliko, pesmijo in citati lepo spomnilo smrti pesnika Alojza Gradnika, ki so ga z velikimi slovesnostmi pokopali 15. julija v njegovi rojstni Medani v Brdih.

Razprava dr. Lojzeta Rota, ki obravnava probleme zdravstvene službe na Goriškem (Zdravje in občan), je zaradi sedanjega preurejanja zdravstvene službe v Sloveniji nadvse aktualna. Seznanja nas z razvojem te službe na severnem Primorskem in z njenimi trenutnimi dilemami.

Marjan Tavčar se je (s stališča naše ustavnosti in drugih norm) kot marksist iskreno lotil vprašanja kakšno pot ubira pri nas pokoncilska cerkev. Pomembno je, da revija, ki hoče biti živa, ne gre molče mimo vprašanj, ki se zdijo kočljiva, a jih srečujemo na vsakem koraku. Tavčar komentira porast vpliva Cerkve na družbo, zlasti na mladino in

se vprašuje, če morda le ni prekoračila meja, ki jih pri njeni dejavnosti navzven določujejo zakoni in protokol. Avtor zavrača tudi tako imenovano anticerkveno nestrpnost in hoče, naj bi bila njegova razprava dobronamerni prispevek naprednih težnjam v sodobni Cerkvi, ki živi v socializmu. Članek Slavka Kretiča je jednat in dokumentiran prikaz razvoja slovenskega šolstva na ožjem Goriškem od osvoboditve do danes. Zelo primerno je, da je pisec ob koncu sestavka zbral podatke o šestih zaslužnih profesorjih in učiteljih, ki so umrli v tem razdobju (Ambrožičeva, Brusova, Čuk, Kramar, Murovec, Skarabotova).

Taborsko gibanje na Primorskem je naslov študije Stefana Trojarja, ki nas povede v čas pred sto leti. Trojar do podrobnosti pozna tedanje razmere in zadevno gradivo, vendar zna iz tega izluščiti za današnjega bralca najzanimivejše izseke in jih tako povezati, da dobi celostno podobo o tem času. Ob članku je tudi objavljena fotografija Gričeve slike narodnega buditelja na Primorskem dr. Karla Lavriča. Trojarjev prispevek je že pravo samostojno poglavje iz slovenske zgodovine.

Dr. Ivo Juvancič pripoveduje o zanimivih srečanjih, ki jih je imel v preteklosti, še veliko več pa v prijetnem domačem slogu poljudnoznanstveno razpravlja o zgodovinskih srečanjih, ki jih je naše ljudstvo na Goriškem imelo z drugimi in sosednimi narodi. Zlasti veliko se ukvarja s Furlani in v zvezi z njimi izjavlja: "Vredno je, da jih spoznamo, sami sebe bomo bolje spoznali, kajti v davni, davni preteklosti so se naši in njihovi predniki srečali." (Morda že sam naslov goriške revije zahteva čimveč takih in podobnih "srečanj"!)

Skladateljsko delo in bogato umetniško življenje in osebnost Maksa Pirnika, sina zelene Stajerske, ki sedaj živi med Primorci, med katere ga je prvič zaneslo kot partizana, je žlahtno orisal Marjan Gabrijelič. Profesorju Pirniku, ki še vedno (kljub upokojitvi) živahno deluje med tolminskimi in idrijskimi dijaki in se predaja glasbeni in drugim umetnostim, je Gabrijeličev prispevek lahko sicer skromen, a iskren znak priznanja primorske kulture.

Z objavo odlomka iz romana Vseenost Saše Vuge Goriška srečanja nekam previdno nadaljujejo že začeto navado občasnega objavljanja leposlovnih prispevkov. (Danilo Lokar v eni prejšnjih števil.) Mislim, da je popolnoma naravno in tudi zaželeno, da se Srečanja ne branijo takih prispevkov, čeprav so usmerjena bolj v splošno družbeno vprašanja in manj v literarno revijo. Po vsem sodeč bo revija objavljala tu pa tam prozo priznanih pisateljev z Goriškega, medtem ko za pesnike semafor najbrž še ni odprt...

No, Vugov odlomek Kapitan Oho pripoveduje o nemškem turistu ob naši obali. Ta proza oznanja vse značilnosti kvalitetnega Vugovega stila. Srečko Logar se v občutnem zapisu spominja sodelavca pri goriškem poduredništvu Edinosti Draga Bajca (1904-1928) iz Vipave, mladega rodoljuba in poeta, tigrovca, ki so ga bili zastrupili fašisti in je umrl pri dobrih znancih v Biljah, ne da bi mu uspelo priti čez mejo v Jugoslavijo, kamor bi mu posredoval srečen prehod prav Srečko

Logar. Ob članku je objavljena tudi Bajčeva Pesem primorskih emigrantov.

O tem, kako je začela nastajati Nova Gorica, podaja kronologijo Ciril Zupanc.

Avtor s kratiko D. se ustavlja ob nastopu goriškega župana Micheleja Martina na VIII. generalni skupščini evropskih občin, ki je zasedala letos junija v Berlinu. Martina je v Berlinu imel govor o sožitju ob naši meji na Goriškem in to sožitje predstavil izbranemu občinstvu v tako ranljivo razklanem Berlinu kot nekak vzor za Evropo.

O spremenjenih razmerah na kmetih, ki se kažejo ob prevzemanju kmetije, s posebnim ozirom na Brda, je zapisal nekaj tentnih misli T. Tudi nastop brezposelnih delavcev v Renčah leta 1934 je opisal nekdo, ki se je podpisal le z začetnico m.

Za Kapljami in Mostom je tudi tržaški Zaliv dobil v Srečanjih celoletni pregled izpod peresa Marijana Drobeža, ki precej natančno poroča o posameznih lanskih štirih številkah in ob nekaterih prispevkih poda svoj komentar. Med drugim tudi nekaj svojih negativnih trditvev. Zaliv ima po Drobežu dragoceno vlogo v življenju in snovanju naše manjšine na Tržaškem, v publicistični dejavnosti Slovencev v Italiji pa posebno mesto in veljavo. Marijan Breceelj poroča o jubilejni številki (1945-1965) Izvestja državnih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v Gorici.

Isti avtor nam strokovno in umetniško predstavlja dva ekslibrisa Pavla Medveščka in najbrž isti (b.) je tudi pisec, ki govori o sodobnem poljskem ekslibrisu, ki ga je spoznal na razstavi v goriški ustanovi Stella matutina.

n.j. seznanja bravce z razstavno dejavnostjo ZKPO v Novi Gorici.

Zadnje strani revije so prav posebno zanimive za vse, ki poznajo življenje in delo velikega primorskega rodoljuba Zorka Jelinčiča. Ko so v Novi Gorici predlagali, naj bi se po Jelinčiču imenovala ena izmed mestnih ulic, so se nekateri oglašili proti, češ da Jelinčič tega ne zasluži, ker je med vojno v taborišču Carbonara oziroma Gravina pri Bariju nekaj časa (pred vstopom v partizane) vodil propagando za jugoslovansko kraljevsko vojsko. Ta huda merila, brez upoštevanja vsega tistega, kar je Jelinčič napravil in pretrpel (9 let zapora) za slovenski narod na Primorskem, nas upravičeno čudijo. Kot je bilo pričakovati, vsi, ki so se odzvali prošnji uredništva, govorijo o pokojnem Zorku Jelinčiču kot redkem liku čistega narodnega idealista. Svoje spomine in sodbe o Jelinčiču so prispevali pisatelj France Bevč, Srečko Vilhar iz Kopra, Milo Vižintin in Stanko Murovec iz Nove Gorice, Stanko Renko iz Trsta ter Srečko Logar iz Idrije. Zaključki Franceta Bevka in Srečka Logarja se prav lepo ujemajo. France Bevč: "Bil je idealist, ki pri svojem delu nikoli ni zasledoval osebnih koristi, zato se ni upira, da se mu dela krivica. Če hočemo njegovo delo in prizadevanje poplačati z nekim priznanjem, je imenovanje skromne ulice po njem najmanj, kar mu lahko damo. Zaslužil je mnogo več." Srečko Logar: "V Novi Gorici bi mu morali postaviti spomenik in ne samo po njem imenovati neko manjvažno ulico!"

V rubriki Ostra dobronamernost se v kurzivu pod črto skriva zanimivo branje družbenokritične narave. Na začetku je objavljen članek o slabokrvnem humanizmu in preračunljivi solidarnosti. Nato se M. Drobež kritično zagleda v podatke goriškega komunalnega zavoda za zaposlovanje, ki neusmiljeno priča, da je na dobro plačanih položajih precej ljudi (med njimi velik odstotek še mladih), ki nimajo potrebne izobrazbe, a se domišljavo šopirijo in drug drugega krijejo v svojem zaprtem krogu. Glosator Mat se hudomušno poigrava z birokratskim reševanjem vaških zadev.

Kot vse prejšnje, je tudi ta številka opremljena z lepimi reprodukcijami. To pot so zastopani (tudi z osebnimi podatki o življenju in ustvarjanju) Zvest Apollonio, Danilo Jejčić, Ivo Lenšček-Pilon in Ivo Kovač.

Naslovna stran in še nekaj slik (Milenko Pegan) predstavlja Idrijo in Vojsko (dve sliki se lepo ujemata s Tavčarjevo razpravo), medtem ko druge slike in vinjete prav tako poudarjajo in dokumentirajo posamezne prispevke.

Z a l i v

95

Zaliv, številka 6-7. Dvojne številke so zelo značilne za poletne mesece in je to skoraj običaj pri večini naših revij. Ta dvojna številka Zaliva pa je zares dvojna tako po obsegu kot tudi po vsebinski zanimivosti. Težišče je v eseju in razpravah o naši manjšini v Italiji in slovenstvu. Na začetku sta objavljena referata, ki sta ju prebrala člana uredništva na diskusijskem večeru Zaliva in Mosta 19. maja letos za okroglo mizo v mali dvorani tržaškega Kulturnega doma.

Referat Borisa Pahorja nosi naslov Slovenstvo danes. V njem najprej obsodi teorijo, ki uči, "da bodo narodi počasi izginili", teorijo, ki jo od politikov in svojih učiteljev že leta sprejemajo učenci in dijaki v Sloveniji, in meni, da je treba prej ali slej najti samosvojo povezavo slovenstva z marksizmom ter slovenstva z Evropo. O socializmu v Evropi (zahodni) in na Slovenskem pravi: "Mislim, da je potrebno, da se pri nas Slovincih razločno izoblikuje pojmovanje socializma, ki ne bo imel v zakupu razodete resnice, ampak jo bo iskal v posteni dialektiki s tistimi, ki bodo, čeprav nemaziljeni in neposvečeni, o človeku in družbi marsikaj drugače vedeli in mislili. Ne vem, kakšna naj bi bila v novi družbi zbornica, v kateri bo lahko prišlo do izraza protinmenje, ne da bi se s tem obnovilo parlamentarno igravanje in mešetarstvo, vem pa, da bo, če naj socializem ne umre, moralo priti do take ureditve, v kateri bo socialist pred narodom odgovoren in bo moral oditi, ko mu bodo dokazali, da je bila njegova politika zgrešena."

Nadalje Boris Pahor govori o nujnosti, da slovensko občestvo v zamejstvu postane subjekt, in o poklicanosti Trsta (ki spet dobiva pomembno mesto v srednjeevropskem bazenu), da kot svojevrstno žarišče slovenske kulture mora igrati svojo posebno vlogo najpoprej neposredno v splošno slovenskem svetu, potem pa posredno v vsem tem območju. Pahor na kratko omeni zablude, zmedo in velikansko

škodo, ki je nastala med našo manjšino zlasti v dobi sporov s kominformom (strahotna asimilacija slovenskega ljudstva). Pravi, da so na Tržaškem vladale razredne teorije, "ki so nam bolj škodile kakor poprej neusmiljeno zatiranje." Na koncu se zavzema za nepolitično predstavništvo vseh Slovencev, za skupni manjšinski organ, ki naj ga sestavljajo predstavniki kulture. Marko Kravos v svojem referatu Ob mlajši tržaški generaciji govori o tržaških Slovencih, ki so stari od 18 do 25 let. Ta generacija se je znašla sama: "Najmlajša generacija pa je bila zvečine prepuščena sama sebi in to v takem zatišnem obdobju, ko ni bilo slovensko življenje v Trstu niti senca tega, kar je tako prepričljivo napovedovala NOV in čas takoj po njej." Največje zlo je po njegovem v tem, da ta mladina, z redkimi izjemami, ni sposobna samostojnejšega pogleda na svet in tudi ni sposobna prevzeti nalog pri vodstvu slovenske manjšine. Edini izjemi pri tem velikem osipu slovenske mladine sta bili taborniška in skavtska organizacija, a sta žal zajeli le del mladine. Nad tem naj bi se torej zamislili tisti, ki danes vodijo slovensko narodno skupnost. Igor Kosmina podaja zgoščen in bogat ter dokumentiran pregled vsega, kar spada v poglavje Manjšine v italijanskem ustavnem sistemu.

96

Naslednji sestavek obravnava sorodno temo. Uredništvo je izpolnilo obljubo in objavilo poslanico Obramba ogroženih jezikov, ki jo je v imenu Mednarodnega združenja za obrambo ogroženih jezikov in kultur poslala Unescu skupina vseučiliških profesorjev nordijskih držav. Spet pomemben dokument, ki se živo dotika tudi Slovencev (Benška Slovenija).

Proza z naslovom Tragedijica na grobljah Irene Žerjal-Pučnik se nadaljuje tudi v tej številki. To je sugestivna, a zaradi simbolov težko razumljiva pripoved. Vse polno asociacij in drugih zavestnih in podzavestnih povezav. Tu zvemo za trpko zgodbo Katje, slovenskega tržaškega dekleta, ki gre skozi številne preizkušnje, pa Blaža, ki je slovenski komunist in propagator, in drugih. Kot grde sanje je poglavje Labirint, v katerem najdemo nekaj filozofskega dialoga. Žerjalovi je treba priznati, da se je lotila nenavadnega literarnega prijema. Sodoben človek težko prenese sentimentalnost, ker se je sramuje in hoče biti suveren. Sentimentalnosti se otepa tudi naša pisateljica, zato pa je toliko bolj sarkastična, včasih celo cinična. Zmeraj pa le ne more mimo čustev. Nekaj otožnega in mračnega je v zgodbah in usodah, ki jih včasih nakazuje samo v obrisih, kdaj pa kdaj pa zaradi slogovne učinkovitosti gre nalašč v kako podrobnost.

Kljub mešanju abstraktnosti in realnosti je to dokaj enovita in, se razume, zanimiva proza. Za branje je prijetna že zaradi izvirnega esprita, ki se kaže v duhovitih primerah in bliskovitih preskokih. V svojski jezik vpleta tržaške lokalizme in izraze iz pogovornega jezika. Laže se bo o tej prozi dalo kaj več povedati, ko bo skončana. Ne dvomno pa že sedaj daje slutiti, da bo to avantgardni in avtentični tekst o našem življenju na sploh in v Trstu in okolici še posebej.

Pod naslovom Iz mlajše slovenske lirike nastopajo po vrsti Herman Vogel, Matjaž Kocbek, Ivanka Hergold in Filip Fischer.

Herman Vogel je zastopan s pretežno razmislijujočo, razumsko poezijo. Še zmeraj sporočljive, čeprav s svojvrstnimi primerami, njegove pesmi (Odpustnica, Ekshibicija) razodevajo poskus pesnikovega racionalnega pogleda na človeško nerazumljive stvari. Pesmi Premiki proti praznini in Naša lega izražajo redke trenutke, ko se pesnik ujema v času in najde pravo razmerje do vsega, kar ga obkroža.

Matjaž Kocbek je v svojih pesmih ponekod podoben Salamunu ali pesnikom, ki so objavljali v lanski Tribuni; pri tej omembi mu seveda ne mislim zanikati izvirnosti. Pesem Leoparda in Čest la vie vodita do človeka, ki je v bistvu enak pračloveku, Ribarija pa je lahkoten, igriv pesniški domislek o smislu in nesmislu življenja (človek ribo riba človeka), podan veselo porogljivo in rahlo bogokletniško. Ribarija je zanimiva tudi po metrično stilni plati; za primerjavo zadnji del pesmi:

brada ozka
ličnice štrleče
mrtvec dela samomor
pred drugo vojno
napit zalit gladek
človek ubija danes
upa jutri
blagoslovi pa frčijo
lahkih nog naokrog
hostje se topijo
po protezah
nekdo si briše nos s mrtvaškim

97

prtom
Pesniški izraz Ivanke Hergold se uresničuje v kratkem verzu, ki (vsaj tako se zdi) zavestno posnema nekatere prvine ljudske pesmi, prostega verza ali pa se poigrava z že znanimi verznimi konstrukcijami:

In bingalebongele
naš dedek je umrl
Pisani črv (Čez koliko... let)

Njena lirika se motivno razpenja od neznega hrepeneja (Sanjam te) do moderne balade (Julija se je poročila).

Filip Fischer tudi v tej številki ostaja pri svoji priljubljeni pesniški snovi: čas, ljubezen, rodna gruda. Njegove pesmi so dodelane; Lepa Vida potrjuje, da je ta motiv še vedno privlačen, živ in nikoli izčrpan v slovenski besedni umetnosti.

Odlomek iz odrskega dela Sergija Verča nam vsaj toliko predstavi pisca, da mu lahko priznamo nekoliko dramske spretnosti. Prizor iz komedije Kocke v kocki (nekdo iznajde stroj, ki vidi v prihodnost) je sicer odrsko učinkovit, vendar je vse to prezalo, da bi lahko sodili o celotnem delu.

Poltrežno razmišljanje (kakor ga sama imenuje) Žive Gruden zasluži posebno pozornost. Ne toliko zaradi tega, ker je to trezen in iskren obračun, ki bi ga moral zase napraviti vsak mlad (pa ne le mlad) človek in ne samo na Trzaskem, ampak prav tako v Sloveniji, pač pa zato, ker je s svojim spisom dokazala, da zna sukatati pero v pravem umetniškem izražanju. Svoje razmišljanje začne kot šolsko nalogo, a kako bistro zna odkriti naše človeške slabosti; psihoanalitično, pa vendar preprosto razumljivo grebe po duševnosti ma-

dega dekleta in šele proti koncu preide na misel, zaradi katere se je pisanja lotil: naloge tržaške slovenske mladine v reševanju iz odtujenosti.

Odbornik tržaškega občinskega sveta, znani slovenski socialist Dušan Hreščak, na petih straneh pojasnjuje svoj "non placet" glede možnosti ustanovitve samostojne slovenske socialistične stranke v Trstu oziroma Italiji. To je za slovensko občestvo vsekakor eno zelo pomembnih vprašanj, sprožilo pa ga je uredništvo Zaliva, ko je v 5. številki objavilo članek Slovenska levica. Pisec pojasnjuje razpust Neodvisne socialistične stranke (NSZ-USI) in v marsičem da prav zalivovcem. Glavni nesporazum med njim in zalivovci je v tem, da Hreščak izhaja predvsem iz ideološko-političnega stališča, medtem ko mladi okrog Zaliva hočejo, da bi tudi na političnem področju slovenska levica obstajala kot subjekt in očitajo "slovenskim" socialistom, da niso čutili potrebe po koheziji slovenskega življa. Slovenska socialistična stranka pa bi bila za Hreščaka izrazito protislovje in pravi, da socialistov narodnost ne more ločiti in da če jih ločimo, smo v takem primeru na terenu nacionalizma. Človek bi enako mislil, da ker smo socialisti, ni nič hudega, če imata večina in manjšina vsaka svojo narodno organizirano socialistično stranko, saj je konec koncev Partito socialista italiano v prvi vrsti italijanska socialistična stranka in šele potem Socialistična stranka Italije. In zakaj potem ni v zahodni Evropi ene same socialistične stranke! Boris Pahor nadaljuje svoje Tržaške zapiske, ki so pendant znamenitim Glosam 65, ki so bile dvignile toliko prahu pri političnem vodstvu na ljubljanski univerzi (zaradi prikaza Glos v studentovski Tribuni). Tudi v teh desetih poglavjih zapiskov ne manjka polemičnih osti. To je Pahorjev odgovor na članek Ali res ogroženo slovenstvo, ki ga je za drugo številko Teorije in prakse napisal Ernest Petrič in v katerem komentira Pahorjeve glose na strpen in iskren način. Pahor izpove dosti bridkih resnic in s tem prav izživa odmev (ali pa morda novo anatemno?). Izhajajoč iz vprašanja, zakaj se je slovenski narod odločil za Osvobodilno fronto, prehaja na misel: "Za voljo socializma bodo partijo, če se jim bo zdelo, klicale na odgovornost druge partije, albanska na primer ali pa kitajska, od slovenske komunistične partije pa bo zgovodina slovenskega naroda terjala samo zvestobo slovenski misli in slovenski državnosti. Ne vem, kako bo v prihodnosti, a priznam, da se do danes še nisem rešil občutka, da je slovenstvo ogroženo. Prešeren je v svoji "Zdravljici" najprej zaklical fantom in dekletom, naj rešujejo slovenski rod, šele na koncu poudarja, naj si bodo vsi narodi dobri in vsi ljudje bratje. Slovenska povojna politika pa je Prešernovo "Zdravljico" obrnila narobe, oziroma jo postavila na glavo." Pahor argumentirano zavrača očitke glede svojih izjav v glosah o tem, kako je povojna politika prizadela slovenskega kmeta. Na dveh mestih omenja Jožeta Pučnika (komunist), ki je moral zaradi študije o našem kmetijstvu, objavljene v Perspektivah, prestajati krivično zaporne kazen.

Kar tri poglavja obsegajo misli o našem zamejstvu in o zamejcih ter naši politiki do njih. Pahor zavrača geslo, ki ga sicer tako velik italijanski narod ne širi v odnosu na svojo manjšino, geslo namreč, ki ga je zapisal Ernest Petrič: "Od zamejcev samih je odvisno, če se bodo obdržali ali ne". Nadalje obsodi krivce za politično "godijo", ki je nastala ob dvojnem razcepu slovenske manjšine.

Mnogo razpravlja tudo o slovenski samobitnosti, o znanem pismu Socialistične zveze, o ekonomski podlagi za narodno samobitnost, o vlogi Cerkve, in zaključni s priznanjem Krnestu Petriču, da je njegov komentar h "Glosam" edini trezen in iskren članek o zamejstvu, ki je izšel v zadnjem desetletju v Sloveniji.

Monografija o narodnem junaku Vojku, ki jo piše njegova sestra Radoslava Premrl, je prišla že do tretjega nadaljevanja; ko bo končana, bo to kar zajetno branje. Sedaj govori že o času napada na staro Jugoslavijo in o težkih doživetjih Vojkove družine.

Kot smo menda nekoč že omenili, avtorico odlikujejo bister občutek za opazovanje, poznavanje razmer in zdrav, skoraj ljudski vipavski slog pripovedovanja.

Savina Remec, ki je že v prejšnjih številkah spremljala delo Slovenskega gledališča v Trstu, tokrat poroča o celotni letošnji sezoni in se, razumljivo, največ ustavi ob krstni predstavi Benedetičeve drame "Ne vedno kakor lastovke". Tu se ne loči dosti od drugih kritikov, ki vidijo v "Lastovkah" nekoliko preveč lirizma na škodo dramatičnosti. Remčeva pravi, da je "Benedetič odprl svojo dušo na stežaj in stresel vsa svoja spoznanja, globlja doživetja in razočaranja v tekst."

Poleg drugih uspelih stvaritev Savina Remec poudari zelo uspel lik Gasparine v Pirandellovi komediji Saj ni zares, ki ga je tolmačila mlada igravka tržaškega gledališča Lidiya Kozlovičeva. (To predstavo smo imeli priložnost gledati tudi v Idriji in moramo reči, da ima Remčeva popolnoma prav, ko je pri Kozlovičevi spoznala, da hrani ta v sebi velik igravski talent.) Tržaško slovensko gledališče je s Savino Remčevo dobilo sposobnega in nepristranskega kritika.

Slovenstvo danes je naslov uredniškega zapisa, ki se nanaša na nesporazume ob znanem diskusijskem večeru za okroglo mizo.

Zaliv objavlja tudi pismo Stanka Pertota, ki ga je bil pisec v zvezi s pisanjem Primorskega dnevnika o članku Slovenska levica v Zalivu poslal Primorskemu, a ga ta ni objavil.

Marko Kravos naslavlja Odprto pismo prijatelju Stojanu Spetiču, ki je v Primorskem zaradi članka v Zalivu napisal, da se je zdaj Zaliv zaprl za take sodelavce, kot je on.

In še en polemični zapisek. To je Prispevek k slovenskemu pravljicarstvu, ki ga je napisal Marko Kravos in se tiče čudne doslednosti Založništva tržaškega tiska oziroma Primorskega dnevnika ob izdaji Pahorjeve knjige Nekropola.

Na zadnji strani so še cvetke iz dogačih logov in dva odlomka iz pism "Delu".

V slovo pred kratkim umrlega pesnika Alojza Gradnika je Zaliv priobčil njegovo sliko s tremi pomenljivimi verzmi na platnicah, medtem ko mu je uredništvo v pesniškem delu revije posvetilo stran z objavo Soneta o človeštvu in z nekaj toplimi spominskimi mislimi.

Tudi ta številka je lična po notranji ureditvi, poživiljata pa jo tudi dva linoreza Iva Petkovska.

Tomaž Pavšič

9999999999999999